

Edward Ćwiertak

Radom, ul. Szpitalna

Informator Archeologiczny : badania 15, 247-248

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wobec dobrego poznania /w ciągu czterech sezonów/ stratygrafii obiektu, przyszłoroczne badania należy skoncentrować na ustaleniu przebiegu murów niewidocznych obecnie na powierzchni gruntów murów zamkowych.

RADOM
ul. Szpitalna

PP Pracownie Konserwacji
Zabytków
Pracownia Archeologiczno-
Konserwatorska
Oddział w Łodzi

Badania prowadził mgr Edward Ćwiertak. Finansował WKZ w Radomiu. Pierwszy sezon badań. Średniowieczne miasto /kazimierzowskie/, tzw. Nowy Radom/, - od połowy XIV w.

Badania rozpoczęto w ramach interdyscyplinarnych badań podjętych w związku z planowaną rewaloryzacją zespołu staromiejskiego i założenia zamkowego. Celem prac w 1981 roku było uchwycenie średniowiecznej Bramy Piotrkowskiej i przylegającego do niego muru obronnego. U zachodniego wylotu ul. Szpitalnej /biorącej swój początek w północno-zachodnim narożniku rynku staromiejskiego/, w miejscu przypuszczalnego przebiegu muru miejskiego, dochodzącego w tym miejscu do bramy miejskiej, założono dwa wykopy archeologiczne. W wykopie I o wymiarach 4 x 15 m cofniętym 10 m na północ od ul. Szpitalnej, uchwyciono częściowo zniszczone relikty fundamentowej partii muru obronnego. Odsłonięty w wykopie mur był częściowo zniszczony przez licznie występujące w tym miejscu rury kanalizacyjne i późniejsze wkopy budowlane. Zachowany relikw zbudowany był z różnej wielkości kamieni polnych wiązanych zaprawą wapienną. Szerokość muru wynosi 240 cm, a zachowana wysokość 175 cm. Podstawa ławy fundamentowej wykonana była z ułożonej w rowie warstwy dużych kamieni polnych, na których wmurowano w technice opus incertum ławę fundamentową wysokości 80 cm, zakończoną wyraźną warstwą wyrównawczą z płaskich kamieni polnych pokrytych grubą warstwą zaprawy. Dalej lico muru jest lekko cofnięte od krawędzi ławy fundamentowej. Ta wyższa partia muru zbudowana w podobnej technice, jak i ława fundamentowa, wyróżnia się jedynie staranniejszym doбором kamieni wmurowanych w lico muru. Powyższy fragment stanowił dolną część nadziemnej partii muru, który powinien przejść w mur ceglany. Stratygrafia uwarstwień w wykopie I aż do calca jest całkowicie zakłócona.

W wykopie II o wymiarach 5 x 5 - 2 x 3 m odsłonięto fragment budynku bramnego, który należy przypisać znanej ze źródeł Bramie Piotrkowskiej. Odsłonięto jedną ścianę budynku od strony miasta wraz z przylegającym do niego murem miejskim. Mur bramy posiadał grubość 290 cm, a zachowana wysokość 240 cm. Wnętrze muru zbudowano z nieregularnych kamieni polnych, jedynie lica były wmurowane ze staranniej dobranych kamieni i częściowo obrobionych ciosów wapiennych. Jedynie narożniki wykonano ze staranniej obrobionych ciosów wapiennych. Przejazd w bramie wybrukowany był kamieniami polnymi. Mur miejski dochodzący do bramy wykonany był podobnie, jak odsłonięty w wykopie I. Jedyną różnicę stanowiło wykonane później licowanie cegalne wmurowane w układzie wozówkowym. Odsłonięta

konstrukcja w okresie późniejszym została wykorzystana po odpowiednich domurówkach jako piwnica postawionej tam kamienicy, co spowodowało całkowite przemieszczenie warstw aż do calca.

Odsłonięte relikty fortyfikacji miejskich powstały w drugiej połowie XIV wieku przed rokiem 1370, jako że ufortyfikowanie miasta nastąpiło jeszcze przed śmiercią Kazimierza Wielkiego, zaś lokacja Nowego Radomia na prawie magdeburskim miała miejsce po 1340 roku.

Badania zespołu staromiejskiego będą kontynuowane w latach następnych.

RADZIKOWO STARE
woj. płockie
Stanowisko "Galk"

patrz
wczesne średniowiecze

REMBÓW, gm. Raków
woj. kieleckie

Wojewódzki Konserwator
Zabytków Archeologicznych
w Kielcach
Muzeum Narodowe w Kielcach

Badania prowadzili doc. dr hab. Leszek Kajzer i mgr
Janusz Kuczyński. Finansował WKZ w Kielcach.
Drugi sezon badań. Zamek średniowieczny /XIV w./.

Badania skoncentrowano we wschodniej, najwyższej, partii wzgórza zamkowego. Wykonano 15 odkrywek archeologiczno-architektonicznych o łącznej powierzchni około 67 m². Prace dostarczyły znikomej ilości materiałów zabytkowych /w tym 37 fr. ceramiki/ datowanych na XIV w. Badania przyczyniły się do pełnego poznania zabudowy zamku oraz przebadania cypla, na którym posadowiono obiekt. Zły stan zachowania relikwów, spowodowany procesem naturalnego niszczenia murów /pozostających już od schyłku średniowiecza w stanie niemieszkalnym/ i destrukcją mechaniczną, nie pozwolił na pełną rekonstrukcję przestrzenną bryły zamku.

Ulokowany na odciętym sztucznie cyplu wzgórza zamek rembowski składał się z muru obwodowego, o grubości około 2 m, który zamykał nieregularny owal o wymiarach 36 x 24 m; z czterech budynków oraz "kurzej stopy" dobudowanej do muru obwodowego w północno-wschodniej części i odsadzonej od niego na około 5 m.

Budynek II o wymiarach 6 x 6 m, stojący w centrum założenia i budynek ulokowany na kulminacji wzgórza, o wymiarach 5 x 5 m posiadały zapewne formy wieżowe. Przy bramie /?/ stał nieco nieregularny "budynek przybramny" o wymiarach 7 x 6 m. Północno-zachodnią część założenia zajmował długi, trójprzestrzenny, budynek o wymiarach 24 x 6 m. "Kurza stopa" szerokości około 6 m, zawierała we wnętrzu pomieszczenie na planie kwadratu o boku 3 m. Wspierała się ona na dwóch osadzonych na 5 m przyporach.